

Sērijā par Huldara un Freijas izmeklētajiem noziegumiem
iznākuši šādi romāni:

- ♦ **DNS**, 2018
 - ♦ **Sāga**, 2019
 - ♦ **Parāds**, 2019
-

Pārliecinošais ikdienišķu cilvēcisku problēmu atainojums savienojumā ar aizraujošu noslēpumu ir tas, kas romānu “Caurums” padara par veiksmīgu trilleri. “Caurums” ir meistarīgi sacerēts lielisks kriminālromāns, kurā liela uzmanība ir pievērsta svarīgiem, mūsdienu sabiedrībai aktuāliem jautājumiem.

Frettabladid, Islande

Irsas Sigurdardotiras romāni ir rūpīgi izplānoti un pārliecinoši no paša sākuma līdz pat pēdējai lappusei, tādējādi apliecinot viņai piešķirtā titula “*queen of crime*” pamatotību.

Stavanger Aftenblad, Norvēģija

Kriminālromāns “Caurums” ir labi uzrakstīts un labi pārdomāts darbs un vienlaikus arī neuzkrītošs kritisks apcerējums par to, kā mūsdienās tiek risināti sabiedrībai svarīgi jautājumi.

Morgunbladid, Islande

No Irsas Sigurdardotiras romāna “Caurums” nav iespējams novērsties. Tas ir sižetiski straujš, pārliecinošs un radīts ar stratēģisku pieeju – nepārprotami autore ir padomājusi par visu. Teksta slāņi rindojas cits pēc cita, un, sasniedzot finālu, lasītājs būs īpaši atalgots.

Daily Record, Lielbritānija

YRSA
SIGURÐARDÓTTIR

Gatið

IRSA
SIGURDARDOTIRA
Caurums

No islandiešu valodas tulkojusi
Inga Bērziņa

821.113.3-31
Si 363

Yrsa Sigurðardóttir

GATIÐ

Copyright © Yrsa Sigurðardóttir, 2017
Published by agreement with Salomonsson Agency.
Cover design © Ragnar Helgi Ólafsson

ICELANDIC LITERATURE CENTER

This translation has been published with the financial support from
Icelandic Literature Center.

**Ši grāmata ir fantāzijas auglis.
Personas un notikumi ir autores izdomāti.**

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Inga Bērziņa, 2020
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2020
ISBN 978-9934-0-8929-9

Grāmata ir veltīta Traplordam.

IRSA

1. NODAĻA

Automašīnā valdošajā tumsā varēja sadzirdēt, kā skrapst akmentiņi, it kā viņi brauktu pa grantētu ceļu. Pēc kāda laika tā diezgan strauji apstājās un troksnis apklusa. Helge, gulēdams aizmugurējā sēdekli, paslidēja un nobrāza vaigu pret smirdošu un raupju ādas sēdekļa virsmu. Šī nevarēja būt viņa automašīna. Viņš pavēra vienu aci un ieraudzīja sev priekšā, zemē, drizas: vairākas saspīestas limonādes bundžas, samīcītas čipsu pakas un izlietotas papīra salvetes, divas salauzītas cigaretes un papīra kabatiņas hotdogiem. Paskat, cik piegružoti ir kļuvuši taksometri! Bet varbūt tas nemaz nebija taksometrs? Vai viņš pa ceļam būtu kādu nostopējis? Atradis uz Laiķargatas un palūdzis, lai aizved? Tādā gadījumā tā nebūs pirmā reize, kad viņš, jēgu pārdzēris, pastrādā kaut ko tādu, kas, skaidrā esot, pat prātā neienāktu.

Helge vairs nespēja padomāt. Viņam mežonīgi iesāpējās galva, un vēders aiz līdzjūtības pret to sarāvās čokurā. Viņš nespēja pieslieties sēdus – skābais kuņģa saturs nolīs turpat pār sēdekli, ja viņš izvemsies. Spriežot pēc smakas, šī nebūs pirmā reize, kad svešajā automašīnā notiek kas tāds. Pie velna, ko diez viņš bija izdzēris? Parasti viņš mēdza izvairīties no visādām suslām, kas noved pie šādām sekām. Nekādu šaubu: pie vainas būs bijis alkohols. Viņš ļoti labi pazina sajūtu, kad prāts aptumšojas un ir grūtības saprast, kas notiek apkārt. Tomēr līdz tādai ķītei viņš jau gadiem ilgi nebija nonācis.

Uzvilnīja vēmiens, bet Helge brīnumainā kārtā paguva pastiept galvu pāri sēdekļa malai, tā ka skābais kuņģa saturs

izšļacās zemē. Līdz ar to uz piegružoto grīdu kļuva pretīgi skatīties, un Helge aizvēra acis. Priekšējā sēdekli kāds nostenējās un sāka skaļi lamāties. Nevajadzēja skaidru prātu, lai saprastu, kāpēc tāda reakcija. Nevienam nebūtu patīcis, ja viņa automašīnu kāds pieņemtu.

Piepeši lādēšanās apklusā, priekšējās durvis atvērās, metālam skaudri iekaucoties, un pēc tam aizcirtās ciet. Atkaļ šņirkstēja grants, šoreiz klusāk nekā pirmīt. Tad Helgem aiz galvas atvērās durvis, un iekšā ieplūda svaigs, auksts gaiss, kas sasniedza nāsis. Sliktā dūša mazinājās, arī galvassāpes pierima. Labākā sajūta pasaulē! Taču ilgi to nebija lemts izbaudīt. Kāds viņu cieši satvēra aiz pleciem un strauji rāva laukā. Helge gribēja bļaut, ka tā ar viņu neviens nedrīkst apieties, bet nespēja izdabūt ne vārdu pār lūpām. It kā kāds būtu pārgriezis nervus, kas savieno runas centru ar mēli. Prāts atkal aizmiglojās, un domas savijās vienā lielā kamolā.

Dusmīga balss pavēlēja Helgem kāpt laukā no mašīnas. Šoferis laikam gribēja atbrīvoties no sava pasažiera, jo tas izvēmās. Sev par lielu izbrīnu, Helge paklausīja. Viņam pat prātā nenāca celties kājās, taču ķermeņa locekļi un muskuļi darbojās paši no sevis, un, pateicoties to sazvērestībai, Helge beigu beigās nostājās blakus mašīnai. Dziļi ievilcis elpu, viņš juta, ka svaigais gaiss te iedarbojas vēl labāk nekā tad, kad plūda iekšā pa atvērtajām durvīm. Spīdēja pilnmēness, debesis bija skaidras, un aukstums solīja naktij stingu mieru. Cik laba sajūta – vienkārši eksistēt. Viņš atlieca galvu atpakaļ, gribēdams pavērties naksnīgajās debesīs, bet zaudēja līdzsvaru un nevarēja vairs nostāvēt kājās. Tā pati roka, kas pirmīt viņu izrāva laukā, tagad pieturēja, kad viņš sasvērās sākumā uz priekšu, tad atpakaļ. Helge jutās pateicīgs par atbalstu, jo grants, uz kuru viņš reibonī blenza, izskatījās asa un viņam droši vien sāpētu, ja nokristu zemē.

Kad viņš pārstāja grīloties un varēja kaut cik nostāvēt kājās, viņu stūma uz priekšu un lika iet tālāk. Ķermenis atkal

paklausīja bez ierunām, lai gan Helge pats nebija pavēlējis tam kustēties. Pēkšņi viņam ienāca prātā, ka vīrietis nemaz nela-mājas par pieņemto mašīnu. Situācija likās ārkārtīgi divaina, bet viņš nekādi nespēja koncentrēties pietiekami lielā mērā, lai līdz galam saprastu, kas īsti notiek. Drīzāk ienāca prātā, ka viņš sapņo kādu no tiem sapņiem, kad pēkšņi pamosties, jo krīti lejā no stāvas kraujas. Sapņu pasaulē nereti tā gadās.

Rupjo granti zem kājām vairs nejuta, bet sākās kāda zvēru taka, kas aizvijās pa nelīdzenu, aizaugušu lavas lauku. Helge tukši raudzījās uz priekšu, domās joprojām kavēdamies pie baisās, stāvās kraujas. Noturēties uz šaurās takas viņam – tik nestabilam uz kājām, kāds viņš bija, – sagādāja lielas grūtības. Helge steberēja pa priekšu, bet šoferis – pārgājiena vadītājs – cieši aiz muguras. Katru reizi, tiklīdz Helge taisījās gāzties zemē uz lavas vai apstājās, lai atgūtu līdzsvaru, viņu atkal stūma tālāk. Viņš gribēja pastāstīt šim cilvēkam, ka nedara to tīšām, taču nevarēja parunāt.

Ceļš kādu laiciņu veda augšup, tad atkal uz leju. Starp zāli noaugušajiem laukiem, lavas sienu ieskautiem, kas vasarā noteikti kalpoja atpūtniekiem par pieturvietu, tagad viss izskatījās auksti un nemīlīgi. Apkārtnē likās zināma, un viņš izmanījās palūkoties sev riņķī. Redzēja, ka lavas lauks beidzas turpat netālu no viņiem līdz ar okeāna malu; tas izskatījās piķamelnas nakts tumsā, tikai vietumis laistījās mēness gaismā. Piekraste atmodināja viņā bērnības atmiņas, kad viņš kopā ar vectēvu staigāja pa apvidu, kas ļoti līdzinājās šim. Varbūt tieši pa šo pašu. Toreiz viņi redzēja, kā divas pūkpīles aizlido prom, pamanījušas cilvēkus. Vectēvs piegāja klāt pie vietas, kur putni bija mierīgi gulējuši, un atrada tur ligzdu. Ar divām lielām, zilganām olām brūnajās dūnās. Helge bija pieskāries dūnām ar pirkstu galiem, un viņam bija šķitis, ka sajūt vien maigu gaisa plūsmu, nevis atduras pret kaut ko taustāmu. Kad viņš toreiz piecēlās kājās, vectēvs pamāja uz kaijām, kas bija izveidojušas lielu loku viņiem

apkārt, kamēr viņš bija apbrīnojis ligzdu. Tās joprojām stāvēja pa gabalu, lai ielenkums nebūtu tik uzkrītošs, bet izskatījās, ka pamazām tuvojas. Cita pēc citas. Kad vectēvs pastāstīja Helgem, kāpēc kaijas tā rīkojas, viņš gandrīz vēlējās tās nomētāt ar akmeņiem.

Tai reizē bija izveidojusies šausmīga bezizejas situācija, un viņš nupat bija kļuvis pietiekami vecs, lai to saprastu. Diemžēl. Ja viņi būtu palikuši stāvam, kaijas netiktu pie olām. Bet pūkpīles arī ne. Olas atdzistu, un pilēni nomirtu. Kad viņi aizietu prom, pīles atgrieztos, bet ligzda tikmēr būtu palikusi bez uzraudzības pietiekami ilgi, lai kaijas to pagūtu izlaupīt. Beigās vectēvs bija teicis, lai Helge iet uz priekšu, bet viņš tikām ies tālāk aizmugurē, cerēdams, ka pīles atlidos atpakaļ, lai izglābtu savas olas. Tomēr tās nekur neredzēja. Vismaz tik ilgi ne, līdz ligzdošanas vieta pazuda skatienam. Tā viņš nekad arī neuzzināja, kā tām olām izgāja.

Taču šobrīd bija iestājusies ziema un ligzdās nebija olu, gandrīz ne spalviņas. Ne dūnu. Tās visas bija savāktas, iztīrītas, sabāztas segās un izpārdotas turīgiem ārzemniekiem. Helge tika spēcīgi iedunkāts un tikai tagad saprata, ka ir apstājies, lai vērotu okeānu. Viņš steberēja tālāk, mēģinādams noturēties uz likumotās takas. Un saņēmās, lai kāptu augšup, bet drīz pēc tam atskanēja pavēle apstāties, un viņš tā arī izdarīja. Brīnums, cik paklausīgs viņš bija kļuvis.

Helge pavērās augšup un blenza uz divām augstām, melnām klintsradzēm, kas drīzāk atgādināja ainu no filmas "Gredzenu pavēlnieks". Starp abām klintīm stiepās liels un biezs dēlis, kā tāds gājēju tilts. Vai sapnis būtu viņu atvedis Mordorā? Iekams aptumšotās smadzenes nonāca pie kāda secinājuma, viņu pagrūda vēlreiz, šoreiz uz vienu no radzēm. To sedza zāle, izkalтусi kopš pērnās vasaras. Tā iemesla dēļ tur bija viegli rāpties, un Helge darīja, kā viņam lika. Viņš apstājās tikai tad, kad dzirdēja pavēli, un, klints galu nerasniedzis, nostājās kādā lidzenā

vietā, kas liecās uz otru pusi, pāri bezdibenim starp abām klints smailēm. Tur viņš stāvēja un vēroja okeānu, cik skaists tas ir, nevainīgs un labestīgs, tā mierīgi gulēdams. Pilnīgs apmāns.

Helge svārstījās, cenzdamiem nostāvēt kājās, līdz saprata, ka beigu beigās nogāzīsies zemē. Taču nezināma iemesla dēļ šī doma neiedvesa bailes. Neizskatījās arī nemaz tik briesmīgi augstu, turklāt tas bija tikai sapnis. Vai varbūt tomēr ne? Bezdibeņiem viņa murgos nebija gala. Bet sapnī nevarēja tā vienkārši lūkoties zemē zem kājām, pētīt sausus zāles kušķus, kuri spraucās starp akmeņiem, kā te.

Helge tika pagriezts apkārt un beidzot ieraudzīja to cilvēku, kurš viņu uz šejieni bija atvedis. Sākumā viņš skatījās vīrietim sejā, taču nevarēja viņu atpazīt, jo tas bija aizsējis mutei priekšā lakatu. Bet pelēkās acis, kas bija redzamas, pauda visu ko, izņemot laipnību, tādēļ Helge strauji nolaida skatienu un tā vietā labāk raudzījās uz vīrieša rokām. Labā turēja kādu darbarīku melnā un dzeltenā krāsā. Kreisā sagrāba Helges aizpogāto virsjaku un pievilka viņu sev klāt. Tad atpogāja jakas augšējo pogu, izvilka baltu, aprakstītu lapu no kabatas un pielika Helgem pie krūškurvja. Viņš nolieca galvu un mēģināja izlasīt, kas tur rakstīts, taču burti bija kājām gaisā. Mierīgākos apstākļos viņš, iespējams, varētu tekstu salasīt. Bet tagad nekādi. Ne jau tādā reibumā. Tomēr, cenšoties savilkēt burtus kopā, galvā pēkšņi kaut kas nedaudz noskaidrojās. Viņš atcerējās, kā viņam zem deguna tika pastumta papīra lapa, kuru piespieda parakstīt. Tobrīd viņš varēja palasīt, un radās sajūta, ka teksta saturs būs atstājis uz viņu ārkārtīgi lielu iespaidu. Ārkārtīgi labu? Vai ārkārtīgi sliktu? Prāts atkal aptumšojās, un domas pagaisa.

Acu priekšā parādījās melni dzeltenais instruments. Tas apstājās pie krūtīm ar balto papīra lapu. Helge sarauca pieri un gaidīja, kas notiks tālāk. Viņš nejuta bailes, tikai ziņkāri. Viņam pašam nepiederēja neviens darbarīks, lai gan dažus viņš pazina pēc izskata, šis viņam likās svešs. Kam diez tas ir domāts?

Helge vēroja pirkstus, kas, satvēruši rokturi, sažmiedzās, un kapa klusajā apkārtņē atbalsojās dobjš šāviens. Krūtīs briesmīgi iesmeldzās, un viņam aizrāvās elpa. Daudz netrūka, ka būtu zaudējis līdzsvaru un nošļūcis zemē pa kalna stāvo nogāzi. Bet roka viņu atkal satvēra. Par spīti skaudrajām sāpēm, viņš jutās atvieglots. Cilvēks acīmredzot negribēja viņam nodarīt neko ļaunu, ja reiz pasargāja no kritiena. Vismaz neko patiesi ļaunu.

Viņam kaut ko pārmauca pāri galvai, un viņš ieraudzīja resnu virvi kā tādu neglītu kaklarotu karājamies uz sāpīgajām krūtīm. Viņam likās, ka ceļabiedram beidzot būs ienācis prātā parūpēties par drošību abu vīriešu dīvainās pastaigas laikā. Tagad viņš nevarēs pārkrīst pāri malai, jo būs piesiets pie klints. Bet tad virve ciešāk savilkās ap kaklu. Kārtējo reizi Helge nevarēja izdabūt ne vārda pār lūpām, kad vēlējās aizrādīt, ka pie laba gala tas nenovedīs. Varbūt vajadzētu virvi apsiet ap vidukli? Bija grūti ievilkēt elpu, jo krūtīs sāpēja. Viņš nevarēja parunāt.

Bet tam nebija nekādas nozīmes. Šis tik un tā bija tikai sapnis. Citādi nevarēja būt. Ja viņš nokritīs, varēs laisties spārnos. Galu galā viņš pamodīsies un sāpes aizmirsīsies, tāpat arī nereālā sajūta, ko uzbūra miglainais prāts.

Dzirdēdams, kā pavadonis kaut kur aiz muguras lādas, Helge vērās okeānā, kur pamazām sacēlās mazi vilniši. Otrpus licim viņš saskatīja pazīstamu, baltu ēku ar sarkanu jumtu. Besastada. Tas noteikti ir sapnis. Aizmiglotajā prātā atausa kāds notikums, kas saistījās ar šo pašu līci. Viņš atvairīja domas par to, lai nevajadzētu izvērties vēl vienu reizi, un pievērsās tagadnei, skaistajai apkārtnei un ceļabiedram, kas nebeidza lamāties.

Helge tikai ik pa brīdim uztvēra lāstus, kas nāca vīrietim pār lūpām. Skats bija tik pasakains, ka pat sāpes krūtīs, šķiet, mazinājās, ja tā pamatīgi koncentrējās. Viņš atrāva skatienu no prezidenta mājokļa un vērās tieši uz līci. Hipnotiskie viļņi pār melno okeāna virsmu uzreiz pārņēma visu viņa prātu. Tālumā pie paša apvāršņa biezēja mākoņi, sacenzdamies ar debesīm,